

Kind

Uitwerking van een thematisch project voor de periode eind november tot aan de kerstvakantie aan handvan het thema Kind uit het boek *De Vleugels van de Tijd* (blz. 92 - 95)

Toelichting:

In de laatste weken voor de kerstvakantie is er voor de scholen een mogelijkheid om het kalenderjaar af te ronden met een onderwerp dat veel mensen aanspreekt.

Het thema kind zal veel mensen aanspreken omdat in de maand december de geboorte van Jezus wordt herdacht. We gaan hier viertal geboorte verhalen behandelen. De geboorteverhalen van kinderen uit de vier grote tradities die, voorbestemd, een grote rol gaan vervullen op aarde. De geboorteverhalen van Krishna (hindoïsme), Mohammed (islam), Mozes (jodendom, christendom, islam), Jezus (christendom). In de koran is te lezen dat Jezus wordt geboren onder een palmboom die verse dadels gaf aan Maria en waar een beekje ontsprong om haar te laven. De drie geboorteverhalen uit de evangelieën Mattheüs, Lucas en uit de koran kunt u vinden op bladzijde 32 tot 39 in *Bron van verhalen* uitgegeven door Echelon

Extra toelichting: onnozele kinderen

In enkele streken van Nederland en Vlaanderen wordt op 28 december Onnozele kinderen herdacht. Mattheüs vertelt in zijn verhaal dat kinderen (onnozel) slachtoffers waren van de moord op jongetjes jonger dan twee jaar door koning Herodes in Bethlehem en omstreken. Daarom is in sommige katholieke gezinnen op 28 december het jongste kind het hoofd van het gezin.

Zoiets kennen ze ook in Turkije, het Turkse kinderfeest op 23 april. De dag werd ingesteld door president Atatürk (= de vader van de Turken) als viering van de bevrijding van Turkije in 1923. De kinderen zijn het symbool van de toekomst. Daarom staan zij die dag in het centrum van de belangstelling. De Turkse kinderen nemen de plaats in van de bestuurders en ouders. Zij doen allerlei spelletjes en gaan vaak verkleed.

Periode:

Het is in vier fasen uitgewerkt, dus het is in vier of twee weken te doen.

Doelgroep:

Voor alle basisscholen die zich willen bezighouden met de thema's die in deze periode actueel zijn: namelijk dat het kind centraal staat en dat het kind het symbool is van de toekomst.

Bedoeld voor alle groepen!

De onderstreepte woorden verwijzen naar het boek *De Vleugels van de Tijd*, daar kunt u over het desbetreffende woord meer informatie lezen, wanneer **de woorden vetgedrukt** zijn, is de werkvorm is te vinden in het overzicht van het werkvormen ABC, op de bladzijden 150 tot en met 175.

Hierbij zijn de volgende **liederen** uit de liedbundel *Eigenwijs* goed te gebruiken:

- Kerstliedje
- Midden in de winternacht (eind van alle coupletten: laat de trom, laat de beltrom horen: Christus is geboren)
- Es nadal
- Mary had a baby
- Cheapeau

N.B. Hierboven staat een beperkt aantal liederen. Wanneer u met meer liederen met de kinderen ter gelegenheid van het christelijk kerstfeest wilt samen zingen, dan adviseren wij u om 'oude' en 'traditionele' liederen zoals 'Nun zijt welkome', 'Eer zij God in onze dagen', 'Midden in de winternacht', 'O denneboom', 'De herdertjes lagen bij nachte', 'Hoe leit dit kindeke', 'Er is een kindeke geboren op aard', 'Stille nacht, Heilige Nacht' uit te kiezen. De reden is dat deze oude teksten jong en oud tot de verbeelding weten te spreken en dat vrijwel iedereen mee kan zingen.

Benodigheden:

- Krantenknipsels waarop teksten en foto's te zien zijn over het onrecht dat voorkomt op de wereld
- Geboortekaartjes waarop zo mogelijk wensen of gedachten staan voor een goede toekomst
- Oude en nieuwe kerstkaarten die te maken hebben met kinderen, baby's en onderwerpen en symbolen die met de aarde, milieu, vrede te maken hebben
- Bijbel of een kinderbijbel (zie de bijbelrooster)
- Materiaal om **poppen** (baby's) te maken
- Atributen die bij een bepaalde week horen: week 1: een kussen waarop het kind Krishna komt te liggen met daaromheen (gedroogde of kunst) bloemen en waxinelichtjes; week 2: een rieten mand waarin het kind Mozes komt te liggen, gewikkeld in een zwart / wit gestreepte kleed (lijkt op een joodse gebedskleed); week

3: een reiswieg waarin het kind Mohammed komt te liggen met daarbij een stok of een staf (want hij zal zich af en toe - als herder- moeten verdedigen in een onveilige wereld); week 4: een houten bak (voederbak) waar het kindje Jezus in komt te liggen met een kroon op zijn hoofdje.

- Een midwinterhoorn, daar kan op worden geblazen wanneer er goed nieuws is, zoals het bericht dat er een kind geboren is (een gewoonte in Twente).
- Vier werkbladen

Extra verwerkingsmogelijkheid: "Het midwinterhoorn blazen"

Informatie:

Het gebruik stamt uit de 12/13^e eeuw en de hoorn had evengoed advents- of kersthoorn kunnen heten, zij dat het Nederduitse en het Twentse dialect het woord Kerstmis niet kent, men spreekt daar veler over Midwinter (Mirreweenter), wanneer over de kersttijd wordt gesproken.

De herders, die de geboorte van Jezus aankondigen staan aan de basis van het oude gebruik. Dat is te zien op de drieluiken van de schilders Rogier van der Weyden en Jeroen Bosch.

Vandaag de dag trekken in het Münsterlandse plaats Mettingen op de eerste adventszondag kinderen van drie tot elf jaar langs de huizen om de blijde boodschap te brengen. Dat doen ze al toeterend op de hoorntjes van flessen, waar de bodem is uitgehaald.

Werkvorm:

Kinderen kunnen iedere week bij een verhaal of op een bepaald moment blazen op een hoorn of een ander blaasinstrument.

Vergelijking met andere godsdiensten en culturen:

1. de Sjofar, dit is een blaasinstrument dat gebruikt wordt in de joodse traditie. De rabbijn blaast op zijn Sjofar tijdens het ondergaan van de zon.
2. de Ligawka, in Oost- en Noordoost- Polen. In de loop van de 19^e eeuw kreeg de hoorn een functie in de liturgie van de advent. Het adventsblazen vond steeds op drie locaties plaats: in of bij de kerk, op het kerkhof en in de woonwijk.

Overzicht van de werkwijze in vier fasen:

1. Introductie van het thema: vrede, oorlog, vriendschap enz en het verhaal: de geboorte van Krishna (hindoeïsme)
2. Geboorteverhaal van Mozes (jodendom)
3. Geboorteverhaal van Mohammed (islam)
4. Geboorteverhaal van Jezus volgens Mattheüs (christendom)

Verantwoording van deze opzet

Opvallend is dat de geboortes van Krishna, Mozes, Mohammed en Jezus onder bijzondere omstandigheden, namelijk in gevangenschap, slaatshadden in armoede of tijdens een gewelddadig en onrechtvaardig bewind. En deze geboorteverhalen zijn dan ook de aanleiding om het verhaal dat in december vaak wordt voorgelezen en een aanleiding is van een vakantie (kerst) in een perspectief te plaatsen. Namelijk van rechtvaardigheid, vrede, veiligheid.

Uitwerking van de werkwijze in vier fasen

FASE 1

1. De geboorte van Krishna

2. Inleiding

Is één van de moeders van de kinderen zwanger? Laat het kind daarover vertellen. U kunt dan een **kringgesprek** starten over geboorte: wat gebeurt er allemaal als voorbereiding op een geboorte? Naam bedenken, wieg klaarzetten, kamertje verven, kleertjes uitzoeken...

Wat gebeurt er zoal als er een baby geboren is? Kaartjes sturen, mensen komen op bezoek, beschuit met muisjes eten...

N.B. zorg dat u bij dat onderdeel een aantal geboortekaartjes bij de hand heeft waarop ook duidelijk teksten of afbeeldingen te zien zijn die op gewenste voorspoed duiden.

Het bovenstaande is vrij westers. Bij moslims, hindoes, joden hebben ze nog andere gebruiken zoals afscheren van het haar, een vuuroffer, bidden voor het huisaltaar (hindoes), doop (christenen), inluisteren en het scheren van het hoofdhaar (moslims).

Over die verschillende gebruiken kunnen de kinderen vertellen wanneer zij daarmee bekend zijn.

Naar aanleiding van het **kringgesprek** kunt u met de kinderen een **themahoek** opbouwen waar allerlei dingen in komen te staan die met geboorte te maken hebben.

1.2. De geboorte van Krishna.

Wanneer het eerste geboorteverhaal begint, start u door terug te komen op Krishna. Het geboortefeest is namelijk al begin augustus in Noord- India gevierd.

U vraagt de kinderen of zij wel eens van Krishna hebben gehoord.

Dan vertelt u de kinderen het volgende verhaal:

Heel lang geleden was er een koning in Noord - India. Hij heette Kamsa. Hij wilde de baas over iedereen zijn. Hij was streng en de mensen mochten niets van hem: niemand mocht zeggen wat hij/zij dacht en voelde, niemand mocht naar een ander land reizen. De mensen mochten ook geen beeld van een god in huis hebben. Men mocht ook geen heilige boeken lezen. Verboden was verder om god Vishnu te (ver)eren.

De mensen wisten echter dat een kind hen zou helpen. Het achtste kind van de zus van de koning Kamsa. Hij zou er voor zorgen dat koning Kamsa geen koning meer zou zijn. Kamsa kon dan niet meer gemeen zijn.

Kamsa was helemaal niet blij dat eens een kind van zijn zus zijn macht zou afpakken. Daarom liet hij alle kinderen van zijn zus en andere familieleden doden . Hij zette zijn zus met haar man in de gevangenis. Om de gevangenis liepen olifanten, wilde honden en soldaten. Niemand kon zomaar de gevangenis uit.

In de gevangenis werd Krishna , het achtste kind van zijn zus, geboren. Zijn lichaam had de kleur van hemels blauw. Zijn ogen waren als lotusbloemen. Het was God zelf.

Na de geboorte van Krishna vielen de boeien van de enkels van zijn vader af. De vader begreep dat God hem zou helpen. Hij legde Krishna heel voorzichtig in een mand en sloop de gevangenis uit.

Niemand hield hem tegen. Alle soldaten sliepen, de olifanten en de wilde honden keken vriendelijk en stilletjes naar hen. En het regende. Hun voetsporen spoelden door het vele water weg.

De vader droeg zijn zoontje in het donker over de rivier en bracht Krishna bij de herders. En het fijne was dat Krishna bij de herders als een gewoon kind kon opgroeien. Hij werd de herder van de koeien. Doordat hij goed fluit kon spelen werd hij al snel de lieveling van het dorp.

Vraag aan de kinderen of de ouders van Krishna zo'n leuke voorbereiding konden organiseren voor de geboorte van hun achtste kind, konden ze ook leuke kaartjes versturen en bezoek ontvangen.

Waarom zou het verhaal van de geboorte van Krishna bij veel mensen populair zijn!?

De jongsten kunnen werkblad waarop de ouders hun kind Krishna tegen de gevaarlijke dieren en vuur beschermen getekend is inkleuren.

Met de oudere kinderen kunt u door middel van een **associatie** of **woordveld** het verschil uitwerken van de geboorte van een kind hier in het westen en van Krishna. Deze associatie of woordveld bewaren, want bij het volgend geboorteverhaal komt het derde woordveld.

U kunt (voor de kleinsten) een wiegje neerzetten waarin een **pop** of een **beeldje** (Krishna) wordt gelegd. Om de wieg kunt u bloemen leggen, **waxinelichtjes** laten branden, geboorteliedjes **zingen** en wensen uitspreken.

Informatie:

Het is in India de gewoonte dat men om de wieg allerlei liedjes zingt over de deugden en ondeugendheden van een kind. Zo laten de mensen zien dat de baby als een gewoon mens begint en daar best grapjes over kunnen worden gemaakt.

Niets menselijks is vreemd aan God, die eigenlijk gekomen is om hen te helpen. De liefde naar het kind toe is voor een hindoe hetzelfde als de liefde voor God.

1.3. Afsluiting

Deze bijeenkomst (eerste week) kan worden afgesloten met het maken van een geboorte **kaart** naar aanleiding van Krishna.

De oudere kinderen kunnen rond dit thema een **woordspelletje** maken: zoals een **elfje**. De teksten kunnen worden voorgelezen bij één brandende **kaars** (de dag kan ermee worden geopend en / of afgesloten).

Extra suggestie

U kunt samen met de kinderen een **pop** maken van Krishna dat op een kussen komt te liggen met een mooie sloop of doek erom heen, deze kan in de themahoek met veel (gedroogde) bloemen en waxinelichtjes worden geplaatst en bij de afsluiting van het project eventueel in een **beeldengroep** worden geplaatst.

FASE 2

2. De geboorte van Mozes

2.1. Inleiding

In het begin van deze tweede week begint u met de kinderen een **kringgesprek** over onder welke omstandigheden kinderen geboren kunnen worden. Het gaat er hierom dat de kinderen duidelijk wordt dat de omstandigheden van veilig tot zeer onveilig kunnen zijn. Veilig in een ziekenhuis, thuis bij je familie met hulp van een vroedvrouw; in ongezonde omstandigheden zoals slechte huisvesting, ongezond eten, in een arme situatie, tijdens of na een natuurramp zoals een aardbeving, een overstroming, een droogte of tijdens een oorlog of een onderdrukking. Hierbij kunt u de verzamelde **foto's** uit de kranten of bladen ophangen en / of een **collage** maken.

2.2. Verhaal de geboorte van Mozes

Er woonde ongeveer 2000 voor Christus een volk, de Israëlieten, in Egypte. Zij woonden daar als gasten. Want zij waren hun land ontvlucht vanwege droogte en honger. De farao nodigde hen toen uit om in Egypte te wonen, want er was immers eten genoeg. De Israëlieten woonden al meer als honderd jaar in Egypte, zolang dat ze hun oude land vergeten waren. Ze werden ook steeds talrijker. De farao maakte zich zorgen, want straks waren er meer Israëlieten dan Egyptenaren. En dan werden zij de baas! Hij maakte van zijn gasten slaven en ze moesten paleizen, piramides en wegen bouwen. De mannen, vrouwen en kinderen moesten zeker twaalf uur per dag werken, geen vrije dag. Ook wanneer men ziek was doorwerken. Net genoeg eten en wonen in eenvoudige huisjes. De farao hoopte dat ze het zo druk hadden dat ze geen tijd meer hadden voor kinderen, maar er kwamen juist meer en meer kinderen. Toen beval de farao dat alle jongetjes direct na hun geboorte door zijn soldaten gedood moesten worden en in de Nijl als voer voor de krokodillen geworpen moesten worden.

De ouders wilden dat niet en deden alles om dat te voorkomen. Ze verstopten hun kinderen, maar de soldaten wisten de baby's toch te vinden, vaak door het gehuil.

Een moeder wist dat de dochter van de farao geen kinderen kon krijgen en ze dacht, wanneer ze mijn zoontje zal zien, dan zal ze hem wel willen houden en zo blijft hij dan in leven. Zij maakte een rieten mandje en legde haar kind erin. Het mandje met de baby werd in de rivier de Nijl gelegd. De dochter van de farao was met haar vriendinnen aan het baden en vond het mandje met de baby tussen het riet. Zij liet hem opgroeien aan het hof. Zij noemde hem Mozes.

De jongsten kunnen werkblad waarop het kindje in een mandje in de rivier ligt inkleuren.

Voor de ouderen kunt u naast de twee **associatie-** of **woordvelden** die gemaakt zijn rond het verhaal van Krishna een derde maken. Deze gaat over het verhaal van Mozes. Misschien komen er nog woorden bij over de geboorte van een kind in het westen.

2.3. Afsluiting

Deze tweede week kan worden afgesloten met het maken van een geboortekaartje naar aanleiding van de geboorte van Mozes. De oudere kinderen kunnen rondom dit thema een **woordspelletje** maken. Een aantal van deze teksten kan worden voorgelezen wanneer de twee **kaarsen** branden (de dag mee openen en / of afsluiten). De tekst die de kinderen gemaakt hebben naar aanleiding van het woordspelletje kan ook worden gebruikt als tekst op de geboorte- of wenskaart.

Extra suggestie:

Er kan een **pop** gemaakt worden en deze komt in een rieten mandje te liggen. Die komt op het eind in de **beeldengroep** bij de andere baby's te liggen. Het kan nu in de **themahoek** geplaatst worden.

FASE 3

3. De geboorte van Mohammed

3.1. Inleiding

U begint hier met het verhaal over de geboorte van Mohammed.

In 570 na Christus werd Mohammed in Mekka geboren. Mekka is een stad midden in een woestijn en heeft verschillende bronnen. Daardoor konden er gras en bomen groeien. Dus er was landbouw, veeteelt en handel mogelijk.

De eerste jaren van Mohammed waren niet zo leuk. Nog voor zijn geboorte stierf zijn vader Abdullah. Zijn moeder wist geen raad, want zij was heel erg arm. Gelukkig bood de vader van Abdullah aan om voor de kleine Mohammed te zorgen. Mohammed had zes gelukkige jaren bij zijn opa en zijn moeder. Toen stierf zijn moeder. Mohammed werd een weeskind. Het werd een probleem voor de familie van Mohammed. Opa werd te oud en ze hadden niet genoeg geld meer. Opa kwam op een idee. Mohammed mocht met de herders mee. Hij kreeg dan te eten wanneer hij op de schapen lette.

Mohammed ging met de herders mee de woestijn in. Hij had geen familie meer, en moest altijd opletten voor de wilde dieren en rovers. Hij voelde zich niet altijd veilig en was steeds op zijn hoede (van deze situatie is er een werkblad).

3.2. Kringgesprek

U begint met de kinderen een **kringgesprek** of een **associatie-** of een **woordveld** over de geboorte van Mohammed. Voor de ouderen komt er dus een vierde **associatie-** of een **woordveld** bij. De woorden die bij het veld komen: het kind in het westen. Wat wel duidelijk naar voren kan komen is het onderwerp: je ouders op jonge leeftijd verliezen, dus wees worden.

Wat zou men vandaag de dag kunnen doen wanneer een baby wordt die zonder ouders verder moet? Dit onderwerp kan ook een aanleiding zijn hoe mensen verder met elkaar om (kunnen) gaan (wonen, relaties, vriendschap).

De jongsten kunnen werkblad naar aanleiding van het verhaal over Mohammed inkleuren!

3.3. Afsluiting

De kinderen kunnen een **geboortekaart** maken of inkleuren naar aanleiding van de geboorte van Mohammed. De ouderen kunnen een **woordspel** doen en deze teksten voorlezen terwijl er drie kaarsen branden.

De teksten kunnen ook worden gebruikt voor op de wens- of geboortekaarten.

Extra suggestie:

Er kan een **pop** worden gemaakt die de jonge Mohammed voorstelt en deze wordt in een zeer eenvoudige reiswieg (want hij is opgegroeid in verschillende pleeggezinnen) gelegd. Daarnaast komt een stok of een staf te liggen. Deze heeft hij nodig om de schapen en zichzelf te beschermen tegen de onveilige wereld (wilde dieren en rovers).

Dat is de derde pop die straks met de andere twee baby's in een **beeldengroep** komt te staan.

FASE 4

4. De geboorte van Jezus

4.1. Inleiding

U begint met een kringgesprek met de vraag: "Wat is een goede koning?"

"Wie zou de kroon mogen dragen?"

Antwoorden kunnen zijn: dat een goede koning niet aan zichzelf denkt, dat hij er voor iedereen is; dat alle mensen zich veilig voelen bij een goede koning; dat hij in een gewoon huis woont.

4.2. De geboorte van een nieuwe koning

Er waren drie koningen en zij kwamen uit het oosten. Zij wisten dat er een nieuwe koning was geboren, want zij hadden een grote ster in het oosten zien opgaan. Zij gingen op reis en zo kwamen ze in een land waar koning Herodes de baas was. De drie koningen dachten dat de nieuwe koning in zijn paleis was geboren.

De drie koningen vroegen hem of hij kon vertellen waar de nieuwe koning geboren was, dan konden zij hem de geschenken brengen. Herodes schrok en dacht: "Dat kan niet, want ik ben toch de baas!"

Hij zei tegen de drie koningen: "Ga maar naar Bethlehem, want daar staat de ster. Wanneer jullie de koning hebben gevonden, wil je mij dat komen vertellen, want dan kan ik hem ook geschenken brengen."

De drie koningen vonden het kind en gaven hem de geschenken die zij in hun manden bij zich hadden: goud, wierook en mirre. Toen gingen ze in een hotel slapen en in een droom kregen ze de waarschuwing dat Herodes het jonge kind wilde vermoorden. Daarom gingen ze de volgende dag via een andere weg naar hun land terug. Ook Jozef kreeg een droom, en daarin vertelde een engel hem dat hij met zijn vrouw en het kind naar Egypte moest vluchten, want Herodes was op zoek naar het koningskind en wilde het doden.

Toen koning Herodes er achter kwam dat de koningen via een andere weg naar hun land waren gegaan werd hij woest. Nu wist hij niet wie het koningskind was. Hij gaf zijn soldaten het bevel om alle jongetjes in Bethlehem en omgeving te doden.

Na de dood van Herodes kreeg Jozef, die nog steeds met zijn vrouw en kind in Egypte woonde, weer een droom. In deze droom vertelde de engel dat hij met zijn gezin weer terug kon keren naar zijn land.

Toelichting bij het verhaal:

Het bovenstaande verhaal komt uit het evangelië van Mattheüs. Er zijn twee evangelisten die het geboorteverhaal vertellen, zij met andere accenten. Mattheüs stelt twee vormen van koningschap tegenover elkaar: de goede en de slechte koning. De goede koning krijgt bezoek van de drie wijze koningen uit het oosten. De slechte koning laat zijn slechte kanten zien door opdracht te geven tot kindermoord.

De andere evangelist Lucas legt het accent ergens anders in zijn vertelling, namelijk dat de jonge koning tussen de eenvoudige mensen wordt geboren (in een stal en ligt in een kribbe en van deze situatie is er een werkblad)

en wordt door herders bezocht. De verwachting van vele mensen wordt dan namelijk waargemaakt, er zal vrede op aarde komen.

Vraag aan de jongsten waarom koning Herodes helemaal niet zo blij was met de geboorte van de nieuwe koning. (kinderen kunnen werkblad van het kind in de kribbe inkleuren)

Sluit dit onderdeel af met de vraag wat de drie koningen meebrachten als geschenk voor het pasgeboren kindje: goud, wierook en mirre (zalf / olie). Wat zou dat voor een betekenis hebben? goud: koningschap; wierook: fijne geur; mirre: gezondheid. Kunnen ook eventueel in de **beeldengroep** komen te staan.

De kinderen kunnen een geboorte- of een wenskaart tekenen of een tekst (**woordspel**) opschrijven wat met de geboorte van een nieuwe koning te maken heeft!

4.3. **Afsluiting.**

U kunt dit deel afsluiten met het aansteken van een kaars en daarbij een projectlied zingen.

Maak voor de jongsten een verdere opvulling van de **beeldengroep**. Daarin staan nu vier baby's, dus geschikt voor een eventuele afsluitende viering.

De oudere kinderen kunnen rond dit thema een **woordspelletje** maken. Deze tekst kan ook worden gezet voor op de wens- of geboortekaartjes.

5. **Een aantal suggesties voor een 'gezamenlijke' afsluiting.**

Raadpleeg hierbij het boek *De vleugels van de tijd* (bladzijde 10).